

Ympäristöministeriön
hallinnonalan keskeiset
tavoitteet ja tehtävät
vuosina 2011–2014

Ympäristöministeriön
hallinnonalan keskeiset
tavoitteet ja tehtävät
vuosina 2011–2014

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 14 | 2010
Ympäristöministeriö
Hallintoyksikkö

Taitto: Marjatta Naukkarinen

Julkaisu on saatavana vain internetistä:
www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö
> Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja

ISBN 978-952-11-3765-5 (PDF)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)

SISÄLLYS

1 Toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaperusteet	5
2 Toimintaympäristön haasteet	6
Ilmastonmuutos vaikuttaa lähes kaikkeen toimintaan	6
Väestö ikääntyy, rakennetun ympäristön korjaustarve kasvaa	7
Yhdyskuntarakenteen ohjaus tarvitsee kehittämistä	7
Kulutuksen ja tuotannon kysymykset korostuvat.....	8
Luonnonsuojelussa käydään luonnonarvojen kauppaa	8
Kehitysmaiden rooli ympäristöongelmien hallinnassa korostuu	9
Rakenteiden kehittämistä ja tuottavuuden parantamista tarvitaan.....	9
3 Ympäristöministeriön visio ja toiminta-ajatus	10
3.1 Ympäristöministeriön visio	10
3.2 Ympäristöministeriön toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet	10
4 Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosina 2010–2013	11
4.1 Rakennetun ympäristön kehittäminen	12
4.2 Monipuolinen luonto ja luonnonvarojen kestävä käyttö.....	18
4.3 Ekotehokkuuden lisääminen	22
4.4 Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen.....	23
4.5 EU-yhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön tehostaminen	27
4.6 Ohjausvälineiden vaikuttavuus paranee	29
4.7 Laadukas ympäristöhallinto	31
4.8 Avoin, aktiivinen ja ennakoiva viestintä	33
Hallinnonalan voimavarat 2011–2014	34
Kuvailulehti	35

1 Toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaperusteet

Ympäristöministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosiksi 2011–2014 sisältää yhteenvedon keskeisimmistä tavoitteista ja painotuksista hallinnonalan toiminnassa lähivuosina. Suunnitelmassa on pyritty huomioimaan muuttunut toimintaympäristö. Talouden kehityksen epävarmuus tekee tavoitteiden asettamisen ja tarvittavien toimenpiteiden määrittelyn haastavaksi.

Menojen peruslaskelmatason lähtökohtana on eduskunnan hyväksymä vuoden 2010 talousarvio ja siinä on otettu huomioon muut jo tehdyt määrärahoihin vaikuttavat päätökset. Ympäristöministeriön hallinnonalan vuoteen 2011 ulottuvan tuottavuusohjelman hankkeet ja muu kehittäminen perustuvat ministeriön tarkistettavana olevan pidemmän aikavälin strategian ja toimialakohtaisten strategioiden toimeenpanoon. Hallinnonalan henkilöstövähennystavoitteiden määräraha-vaikutukset myös vuoteen 2015 ulottuvien tuottavuustavoitteiden osalta sisältyvät jo peruslaskelmapohjaan. Tuottavuushankkeisiin liittyviä keskeisiä tietojärjestelmähankkeita nopeutetaan keskitetyllä tuottavuusmäärärahalla.

Ympäristöhallinnon tehtäviä hoitavat aluehallinnossa 1.1.2010 alkaen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla oleva elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja valtiovarainministeriön hallinnonalalla oleva aluehallintovirasto. Ympäristöministeriä ohjaa niitä yhteistyössä ao. ministeriöiden kanssa.

Kunta- ja palvelurakennemuutosten perustuvat toiminnan kehittämismahdollisuudet eivät ole konkretisoituneet niin, että niiden lähivuosien vaikutuksia voisi arvioida täsmällisesti. Ympäristöministeriö osallistuu sektoritutkimusneuvottelukunnan koordinoimaan strategisesti merkittävien laajapohjaisten kärkihankkeiden valmistelu- ja rahoitusyhteistyöhön käytettävissä olevan kehittämisrahoituksensa ja maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön vuonna 2009 perustaman Luonnonvarat- ja ympäristö-yhteenliittymän puitteissa.

Suomen ympäristökeskus, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus sekä Metsähallituksen luontopalvelut ovat laatineet erikseen oman toiminta- ja taloussuunnitelmansa.

Hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma edustaa ympäristöministeriön näkemystä toiminnan lähivuosien keskeisistä painotuksista. Valtioneuvosto ei ole ottanut kantaa suunnitelmaan.

2 Toimintaympäristön haasteet

Maailmantaloudessa on nähtävissä jo joitakin elpymisen merkkejä, vaikka kehityksessä on edelleen huomattavia epävarmuuksia ja riskejä. Suomen talouden elpymisen ennustetaan vievän vielä pitkään. Työttömyys ja valtioiden velkaantuminen ovat lähivuosina korkealla tasolla ja se asettaa julkisen talouden hoidolle suuria vaatimuksia ja sisältää myös riskejä maailmantalouden kehityksen suhteen.

Ilmastonmuutos vaikuttaa lähes kaikkeen toimintaan

Suomen kuten muidenkin on lähivuosina kyettävä samanaikaisesti huolehtimaan taloudellisesta kilpailukyvästä, ympäristövastuista sekä inhimillisestä ja sosiaalisesta pääomasta toimintaympäristön nopeasti muuttuessa. Tarve hillitä ilmastonmuutosta vaikuttaa merkittävästi maapallonlaajuisen yhteistyön kautta ihmisten ja yhdyskuntien toimintaan ja elämään. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen tuomiin ääri-ilmiöihin varautuminen vaativat uudelleenajattelua monilla elämäntiloilla. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on valmisteltava siirtymistä asteittain valtioneuvoston tulevaisuusselonteon viitoittamaan vähähiiliseen yhteiskuntaan ja sopeuduttava muun muassa routa- ja kosteusolosuhteiltaan muuttuvaan ilmastoon. Ilmastonmuutoksen näkyvät vaikutukset lisäävät ympäristötietoisuutta ja vaikuttavat poliittiseen toimintaan. Ratkaisujen kehittäminen ympäristöongelmiin tulee toisaalta kysynnän kasvaessa merkittävästi suuntaamaan myös teknologian kehitystä ja talouden voimavarojen käyttöä. Kilpailukyky ja ympäristöajattelu kietoutuvat yhteen ympäristöteknologian kehittymisen ja ilmastoratkaisujen lisääntyvän kysynnän kautta. Ympäristöasioiden merkitys yritysten kilpailukykytekijänä on haaste ympäristöpolitiikan ohjaukselle. EU:n määrätietoinen eteneminen ilmasto- ja energiapolitiikassa velvoittaa myös Suomea sekä ympäristöteknologian kehittäjänä että oman energiantuotantorakenteen suuntaamisessa enenevästi uusiutuviin energialähteisiin. Sen rinnalla tarvitaan entistä enemmän toimintaa, jolla vuorovaikutuksessa kansalaisten ja elinkeinoelämän kanssa kehitetään kustannustehokasta ohjausta sekä kannustetaan eri toimijoiden omaehtoisia ja ennakoivaa toimintaa ja ympäristövastuuta.

Samanaikaisesti heikentyneen talouskehityksen kanssa valtiot pyrkivät pääsemään yhteisymmärrykseen sekä uusista ilmastopolitiikan päästörajoista että muista ympäristö- ja ilmastopoliittisesti merkittävistä sopimuksista. Suunnittelukauden aikana joudutaan väijäämättä tekemään rajanvetoa lyhyen aikavälin taloudellisten toimintaedellytysten ja pitkän aikavälin kestävän kehityksen ja ympäristöpoliittisten ratkaisujen välillä.

Ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää, että politiikkatoimien vaikutuksia kyetään seuraamaan ja arvioimaan, vaikkakin tavoitteet on asetettu kauas tulevaisuuteen ja toimenpiteet ovat pitkävaikutteisia ja hajautuneet useille sektoreille. Toimenpitei-

den vaikutusten seurannalla ja arvioinnilla tuotetaan politiikkaohjauksen kannalta välttämätöntä tietoa.

Kansainväliset ilmastopoliittikan sopimusjärjestelmät ja EU:n ilmastopoliittiset päätökset asettavat raportointivelvoitteita sopimuspuolille ja EU:n jäsenmaille. Velvoitteiden laiminlyöminen tai raportoinnin puutteellisuus voivat johtaa rikkomusmenettelyihin ja jopa rahallisiin sanktioihin. Ilmastopoliittikan seuranta ja välineitä tulee kehittää ja kytkeä ne osaksi jatkuvaa toimintaa.

Väestö ikääntyy, rakennetun ympäristön korjaustarve kasvaa

Maailman ja Suomen talouden ongelmat eivät ole toistaiseksi kovin merkittävästi näkyneet Suomen asuntomarkkinoiden kehityksessä. Työttömyyden kasvu voi kuitenkin jo lähikuukausina muuttaa asuntomarkkinoiden kehitystä, joka vielä näyttää vakaalta matalan korkotason takia. Elvytystoimien ansiosta merkittävästi lisääntynyt valtion tukema asuntotuotanto lisää vuokra-asuntojen tarjontaa vielä kehyskauden alussakin ja parantaa vuokra-asuntojen saatavuutta.

Talouden kehitys ei ole muuttanut asumisen perustarpeisiin vaikuttavia pitkän aikavälin kehitystrendejä. Väestön ikäänntyminen asettaa vaatimuksia asumiselle, liikkumisympäristölle ja palveluille. Väestön kasvu jatkuu Suomessa suurimmilla kaupunkiseuduilla ja erityisesti niiden kehyskunnissa niin sisäisen kuin maahan suuntautuvan muuttoliikkeen ja luonnollisen väestönkasvun seurauksena. Kasvavilla kaupunkiseuduilla tarvitaan uusia asuntoja, palveluja sekä investointeja liikenteeseen ja muuhun infrastruktuuriin. Kysyntään nähden liian vähäinen asuntojen tarjonta erityisesti pääkaupunkiseudulla pitää asuntojen hintatasoa ja vuokria suhteellisen korkeina. Suuressa osassa maata väestö toisaalta edelleen vähenee ja asuntoja jää tyhjiksi. Muutos vaikeuttaa kuntatalouden hoitoa sekä kasvavilla että väestöään menettävillä alueilla. Erityisesti kaupunkiseuduilla tarvitaan nykyistä laajempaa kuntien yhteistyötä maankäytön, asuntopoliittikan ja liikennejärjestelmien suunnittelussa. Kaavoituksen pullonkauloja on raivattava ja yhdyskuntarakennetta eheyttävä.

Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen arvioidaan pitkällä aikavälillä edelleen kasvavan, mutta erot kotitalouksien taloudellisissa mahdollisuuksissa vaikuttaa asumiseensa saattavat syventyä. Taloustilanteen ja työllisyyden heikkeneminen syventää eroja. Ongelmia voi syntyä etenkin ylisuuria ja pitkiä asuntolainoja ottaneille kotitalouksille. Asuntomarkkinat eivät myöskään takaa riittävää asuntotarjontaa erityisryhmille. Asuntoalueiden sosiaalinen eriytyminen saattaa syventyä. Olemassa olevan ja ikäänntyvän asuntokannan ylläpidon merkitys kasvaa. Kireä kuntatalous heikentää kuntien mahdollisuuksia ylläpitää hyviä asuinoloja, huolehtia kunnostamista vaativasta infrastruktuurista ja hoitaa omistuksessaan olevaa sosiaalista vuokra-asuntokantaa. Nykyisen rakennetun ympäristön korjaustarve on kasvamassa huolestuttavasti.

Yhdyskuntarakenteen ohjaus tarvitsee kehittämistä

Yhdyskuntarakenne vaikuttaa huomattavasti liikenteen määrään, joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin ja palvelujen saavutettavuuteen. Ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla yhdyskuntien liikenteestä ja muusta toiminnasta aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Samalla voidaan parantaa yhdyskuntien toimivuutta, taloudellisuutta ja elinympäristön laatua. Tämä merkitsee muun muassa taajamien tonttitarjonnan ja kysyntää vastaavan asuntotuotannon lisäämistä kaupunkiseutujen ydinalueilla, lievealueiden hajarakentamisen hillitsemistä sekä runsaasti henkilöliikennettä synnyttävien elinkeinoelämän toimintojen kuten suurten kaupan yksiköiden ohjaamista yhdyskuntarakenteen sisään tai hyvien joukkoliikenneyhteyksien

varrelle. Valtioneuvoston tarkistamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet määrittelevät valtakunnallisia näkökohtia yhdyskuntarakenteen eheyttämisen tavoitteille maakuntien ja kuntien suunnittelussa.

Kunta- ja palvelurakenteen uudistuksella tavoitellaan kuntapalvelujen järjestämiseen riittävän vahvaa rakenteellista ja taloudellista perustaa. Olennaista on parantaa maankäytön, asumisen, liikenteen ja palvelujen yhteensovittamisen edellytyksiä. Erityisesti on muutoksissa syytä kiinnittää huomiota palvelujen saavutettavuuteen.

Kiinteistö- ja rakennusosalalla energian käytön vähentäminen, energiatehokkuuden parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen ovat nousseet keskeisiksi muutostekijöiksi. Energian saatavuus ja hinnan nousu korostavat rakentamisen elinkaariosaamista ja rakennusten energiatehokkuutta. Rakentamisen laatu, etenkin rakentamisen turvallisuus ja sisäilman terveellisyys aiheuttavat edelleen ongelmia. Taloudellinen tilanteen huononeminen on nopeasti vähentämässä rakennusalan työvoiman kysyntää, mutta pidemmällä aikavälillä rakennusalan osaavan työvoiman saatavuus on kasvava haaste. Rakennusalan tutkimustoiminnan vähäisyys on uhka muutosvauhdissa mukana pysymiselle.

Kulutuksen ja tuotannon kysymykset korostuvat

Ympäristöpolitiikassa koko yhteiskunnan läpi kulkevat aineen ja energian virrat ovat keskeisten ympäristöongelmien tärkein yhteinen nimittäjä. Huomio kiinnittyy entistä enemmän luonnonvarojen säästämiseen, tuotannon ja kulutuksen koko elinkaareen ja erityisesti ilmastonmuutosta aiheuttavien hiilidioksidi- ja muiden päästöjen vähentämiseen. Ratkaisuja vaativat edelleen myös vaaralliset aineet, ravinnekuormitus ja jätteet. Maatalouden ja haja-asutuksen ravinnepäästöt heikentävät monin paikoin vesien tilaa. Vaarallisten kemikaalien käyttö on edelleen mittavaa ja vaarallisten aineiden sekä pienhiukkasten päästöt ovat ympäristön ja terveyden kannalta liian suuret.

Kasvava meriliikenne nostaa öljy- ja kemikaalionnettomuuksien riskiä erityisesti Itämerellä. Liikenneturvallisuus merellä sekä vahinkojen torjuntavalmiuden ylläpito ja parantaminen edellyttävät jatkuvaa aktiivista toimintaa. Suomenlahden pohjukan strategisen merkityksen kasvu Venäjän energiamarkkinana on haaste myös Suomen ympäristösuojelutoimille.

Luonnonsuojelussa käydään luonnonarvojen kauppaa

Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen on keskeisiä ympäristöpolitiikan tavoitteita maapallonlaajuisesti, Euroopan unionissa ja Suomessa. Luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät liittyvät läheisesti laajoihin ympäristömuutoksiin, kuten ilmastonmuutokseen. Käsitys luonnonsuojelusta laajenee ja monipuolistuu, ja luonnonsuojelun tavoitteet ja toiminta tukevat yhä enemmän myös luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Luonnon monimuotoisuuden suojelu ja hoito edistävät työllisyyden, aluekehityksen ja virkistystoiminnan tavoitteita. Tärkeimpien Natura 2000 alueiden hoidon ja käytön suunnittelu vuorovaikutuksessa paikallisen väestön ja elinkeinonharjoittajien kanssa luo mahdollisuuksia käyttää euroopanlaajuista Natura 2000-verkoston aluetason voimavarana. Kansallinen METSO-ohjelma 2008–2016 perustuu metsänomistajien vapaaehtoiseen osallistumiseen metsiensuojelutoimiin ja markkinapohjaisten toetuskeinojen soveltamiseen. Itämeren luonnon monimuotoisuuden kartoittaminen ja turvaaminen sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamien uhkatekijöiden tunnistaminen uudistavat niinkään luonnonsuojelua.

Euroopan unionin lainsäädäntö sekä yhteisön strateginen työ linjaavat voimakkaasti luonnonsuojelua jäsenmaissa, yhteisön tasolla ja yhteisön suhteissa maapallonlaajuisesti. Luonnonsuojeluhallinnossa kotimaassa selkeytetään viranomaisten

ja tutkimuslaitosten rooleja, varmistetaan tehokkaat toimintatavat ja suunnataan voimavarojen käyttö strategisesti oikein suhteessa muuttuvaan toimintaympäristöön.

Kehitysmaiden rooli ympäristöongelmien hallinnassa korostuu

Globaalit ympäristöongelmat, kuten ilmastonmuutos ja luonnonvarojen pilaantuminen ja hupeneminen vaativat teollisuus- ja kehitysmaiden välistä kumppanuutta. Hyvinvointi ja luonnonvarojen käyttö jakautuvat epätasaisesti alueiden kesken. Globaalin talouden kriisi vielä kärjistää tätä epäkohtaa ja vaikuttaa näin ympäristöongelmiin ja niiden ratkaisukeinoihin. Materiaalisen kulutuksen kasvusta on tulossa yhä keskeisempi maapallonlaajuisten ympäristöongelmien taustatekijä. Se vähentää niitä hyötyjä, joita on aikaansaatu vähentämällä tuotantolaitosten ja liikennevälineiden aiheuttamia päästöjä ja kehittämällä tuotteiden ympäristöominaisuuksia. Kehittyneiden teollisuusmaiden tulee luoda edellytyksiä kehittyvien maiden ekotehokkaalle tuotannolle.

Vaikka ympäristöongelmat tiedostetaan entistä paremmin, maailmantalouden heikkeneminen ja kansallisten etujen turvaaminen vaikeuttavat yhteisten ratkaisujen löytymistä. Globalisaation hallinta edellyttää kansainvälisten pelisääntöjen täsmenmistä ympäristön ja luonnonvarojen turvaamiseksi.

Haastavinta on ilmaston muutoksen hallintaa vuoden 2012 jälkeisenä aikana koskevien neuvottelujen eteneminen samaan aikaan, kun toisaalta taantuva talous kasvattaa toimintaedellytyksiä. Eteneminen edellyttää maapallonlaajuista kehitystä, jossa lisätään uusiutuvien energialähteiden käyttöä, otetaan käyttöön puhtaampia ja tehokkaampia fossiilisia energialähteitä hyödyntävää teknologiaa sekä kehitetään kokonaispäästöjen kannalta hyviä rahoitusratkaisuja, kuten yhteistoimeenpanoa ja puhtaan teknologian mekanismeja sekä päästökauppaa.

Rakenteiden kehittämistä ja tuottavuuden parantamista tarvitaan

Tuottavuuden parantamiseen ja palvelujen tasapuoliseen saatavuuteen liittyvät kysymykset ovat julkisessa hallinnossa voimakkaasti esillä. Julkiselta hallinnolta odotetaan parempia palveluja, mutta toisaalta edellytetään sen työpanoksen ja muiden voimavarojen käytön vähentämistä. Toiminnan tehostaminen ja tuottavuuden parantaminen vaativat niin hallinnon rakenteiden kuin toimintatapojenkin uudistamista koko julkisessa hallinnossa. Johtaminen ja henkilöstöpolitiikan keinot ovat tässä keskeisessä asemassa. Hallinnonalojen raja-aidat madaltuvat ja yhteistyötarpeet kasvavat.

Valtion aluehallinnon rakenteiden uudistuminen vaikuttaa merkittävästi ympäristöhallinnossa. Ympäristöasioiden aluehallinto on osa vuoden 2010 alussa aloittaneita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia ja aluehallintovirastoja. Muutoksen tavoite on tehostaa alueellista yhteistyötä ja korostaa toiminnan asiakaslähtöisyyttä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ympäristö- ja luonnonvarat-vastuualueet ja aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueet ovat edelleen keskeisiä ympäristöasioiden hoitajia ja edistäjiä alueellaan. Ympäristöasioiden hoidon tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden turvaaminen uudessa aluehallinnossa edellyttää hyvin toimivaa ohjausta, jossa on yhteen sovitettu kaikkien alueviranomaisia ohjaavien ministeriöiden näkemykset.

Julkishallinnon resurssien väheneminen, toiminnan uudelleenorganisointi ja ympäristöhaasteiden kasvu samanaikaisesti ovat Suomen ympäristöasioiden hallinnolle keskeinen haaste. Euroopan Unionin kasvava ympäristösäätely edellyttää vahvaa vaikuttamista jo asioiden valmisteluvaiheessa. Voimavarat on kyettävä kohdentamaan strategisesti oikein.

3 Ympäristöministeriön visio ja toiminta-ajatus

Hallinnonalalla toimivat ympäristöministeriön lisäksi Suomen ympäristökeskus ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus sekä talousarvion ulkopuoliset valtion asuntorahasto ja öljysuojarahasto. Lisäksi ympäristöministeriö ohjaa 1.1.2010 toimintansa aloittaneita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten 13 ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualuetta ja aluehallintovirastojen neljää ympäristöluvat -vastuualuetta. Ympäristöministeriö toimii ympäristöasiain hallinnon strategisena ohjaajana. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueet vastaavat alueiden käyttöä, luonnonsuojelua, ympäristönsuojelua ja rakentamisen ohjausta koskevista tehtävistä maakunnissa. Aluehallintovirastojen ympäristölupa-vastuualueet päättävät ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisista luvista. Suomen ympäristökeskus on ympäristöalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, joka tuottaa ympäristöpolitiikan valmistelua ja toimeenpanoa varten tutkimus- ja seurantatietoa sekä asiantuntijapalveluja ja hoitaa myös eräitä viranomaistehtäviä. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus kehittää kestävää, laadukasta ja kohtuuhintaista asumista sekä hoitaa asuntorahoitukseen osoitettavaan valtion tukeen liittyviä viranomaistehtäviä. Metsähallituksen luontopalvelut hoitavat valtion luonnonsuojelualueita sekä huolehtivat osaltaan uhanalaisten lajien suojelusta ja seurannasta.

3.1

Ympäristöministeriön visio

Ympäristöministeriön visiona on ekotehokas yhteiskunta ja hyvinvointia edistävä elinympäristö.

3.2

Ympäristöministeriön toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet

Ympäristöministeriö edistää kestävää kehitystä ja kansalaisten hyvinvointia. Se toimii hyvän elinympäristön aikaansaamiseksi, luonnon toimintakyvyn turvaamiseksi ja asunto-olojen parantamiseksi.

Ympäristöministeriön toimintaperiaatteissa korostuvat osaaminen ja toiminnan avoimuus. Toiminta perustuu asiakkaiden tarpeisiin, yhteistyövalmiuteen ja molemminpuoliseen vaikuttamiseen. Työyhteisössä painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä.

4 Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosina 2010–2013

4.1 Rakennetun ympäristön kehittäminen

- Ilmastonmuutoksen haasteet ja ekotehokkuuden tavoitteet suuntaavat yhdyskuntien kehittämistä ja rakentamista
- Asuinolot vastaavat ihmisten asumistarpeita ja asuntomarkkinat toimivat
- Alueidenkäyttö ja rakentaminen vahvistavat elinympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja kulttuuriarvoja

4.2 Monipuolinen luonto ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pysäytetty
- Maisema-arvot, luonnon virkistyspalvelut ja luontomatkailun edellytykset on turvattu
- Luonnonvarojen kestävä käyttö

4.3 Ekotehokkuuden lisääminen

4.4 Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

- Itämeren sekä pinta- ja pohjavesien hyvä tila on saavutettu
- Vaarallisten aineiden ja pienhiukkasten aiheuttamien terveyshaittojen vähentäminen
- Melun aiheuttamien terveys- ja ympäristöhaittojen vähentäminen
- Valmius toteuttaa ilmastosopimuksen pitkän aikavälin tavoitteita

4.5 EU-yhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön tehostaminen

4.6 Ohjausvälineiden vaikuttavuuden parantaminen

4.7 Laadukas ympäristöhallinto

4.8 Avoin, aktiivinen ja ennakoiva viestintä

Vuosiksi 2011–2014 näille tehtäväalueille asetetut tavoitteet ja suunnitellut keskeiset toimenpiteet vastaavat osaltaan toimintaympäristön ympäristöhallinnolle asettamiin odotuksiin ja aikaansaavat pidemmän aikavälin yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Rakennetun ympäristön kehittäminen

Ilmastonmuutoksen haasteet ja ekotehokkuuden tavoitteet suuntaavat yhdyskuntien kehittämistä ja rakentamista

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Yhdyskuntien ja rakennusten eko- ja energiatehokkuuden ratkaisut ovat laajasti hyväksytyjä ja keskeiset toimijat sitoutuvat kansallisten tavoitteiden saavuttamiseen.
- Yhdyskuntarakenne eheytyy erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla niin, että liikenteestä ja yhdyskuntien muusta toiminnasta aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät.
- Maaseudun ja väestöään menettävien alueiden yhdyskuntarakenne kehittyy ja on toimiva. Kyläalueita priorisoidaan.
- Ympäristöteknologiaa ja energiaa säästäviä ratkaisuja kehitetään ja otetaan käyttöön.
- Rakennukset ovat hyvässä kunnossa koko elinkaarensa ajan ja vastaavat käyttäjien muuttuvia tarpeita.
- Rakennuskannan korjaamiseen ja ylläpitoon liittyvä osaaminen ja tietämys vahvistuvat.
- Yhdyskuntien ja rakentamisen suunnittelussa on varauduttu ilmastonmuutoksesta aiheutuviin säätilan muutoksiin ääri-ilmiöt mukaan lukien sekä energian saannin häiriöihin.

Keskeiset toimenpiteet

I. Yhdyskuntarakennetta eheyttävää ohjausta vahvistetaan

- Varmistetaan ilmastonmuutoksen hillintää koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden välittyminen maakuntakaavoitukseen ja kuntien kaavoitukseen sekä edistetään tavoitteiden toteutumista valtion viranomaisten toiminnassa.
- Kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa tuetaan kaupunkiseutusunnitelmien toimeenpanoa edistämällä kuntien strategista yhteistyötä, maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista, maapoliittisten periaatteiden kehittämistä sekä maakunta- ja yleiskaavojen käyttöä seutujen yhdyskuntarakenteen hallinnassa.
- Kasvukeskusalueille myönnettävien kunnallistekniikka-avustusten kohdennetaan yhdyskuntarakennetta eheyttävästi ja asuinalueiden energiatehokkuutta parantamaan.
- Kaavaohjauksessa painotetaan yhdyskuntien henkilöautoriippuvuuden vähentämistä ja joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamista sekä kaupan sijainti- ja mitoitusnäkökohtia ja palvelurakenteen muutosten hallintaa.
- Maan eri alueiden yhdyskuntarakenteen muutoksesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä tuotetaan tietoa yhdyskuntien suunnittelua ja päätöksentekoa varten. Kehitetään kaavojen yhdyskuntarakenteeseen liittyvien vaikutusten arviointia.

2. Rakennusten energiatehokkuus ja kiinteistönpito paranee

- Uudisrakentamisen energiatehokkuutta parannetaan tavoitteena siirtyminen matalaenergiarakentamiseen. Suunnittelukauden alkupuolella uudisrakentamisen energiatehokkuutta ohjataan säädöksillä, jotka perustuvat kokonaisenergiakulutukseen ja lämmitysmuodon huomioon ottamiseen, ja samalla energiatehokkuusvaatimuksia edelleen tiukennetaan. Vahvistetaan tietopohjaa päätösten vaikutusten ennakoinnin parantamiseksi.
- Olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuutta parannetaan käyttäen muun muassa energiatehokkuussopimuksia, energiakorjausavustuksia ja informaatio-ohjausta.
- Rakennusten korjaustoimintaa edistetään rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi ja korjausvajeen vähentämiseksi. Energiatehokkuusmääräysten aiempaa laajempi ulottaminen myös korjausrakentamiseen on energiatehokkuusdirektiivin uudistamisen myötä näköpiirissä.
- Valmistellaan ja toteutetaan ilmasto- ja energiastrategian rakennuksia koskevia toimenpiteitä.
- Rakennusten ympäristöluokitusmenettelyn käyttöä tehostetaan.
- Uusiutuvien ja ympäristöä säästävien luonnonvarojen käyttöä rakentamisessa edistetään.
- Rakennuskannan kulttuurihistoriallisesti merkittävät erityispiirteet tunnustetaan ja säilytetään energiatehokkuutta parannettaessa.
- Rakentamisen viranomaisohjauksessa kehitetään kuntien rakennusvalvonnan sähköisiä palveluja ja alueellista yhteistyötä. Rakentamismääräysten selkeyteen ja säädösten yhtenäiseen tulkintaan kiinnitetään erityistä huomiota.
- Valtioneuvoston 2008 tekemän korjausrakentamisen periaatepäätöksen mukaisesti edistetään suunnitelmallista kiinteistönpitoa ja vahvistetaan korjausrakentamisen viranomaisohjausta, osaamista ja tietopohjaa.

3. Yhdyskuntien suunnittelussa ja rakentamisessa varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin

- Kehitetään yhdyskuntien toimintavarmuutta parantavia ratkaisuja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.
- Varmistetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioonottaminen maakuntakaavoituksessa ja kuntien kaavoituksessa.
- Tietoa tulvariskialueista ja säätilan muutoksien vaikutuksista ääri-ilmiöt mukaan lukien käytetään riittävästi hyväksi maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa.

Vaikuttavuusindikaattorit ja mittarit

Yhdyskuntarakenteen kehitys erityisesti keskeisillä kaupunkiseuduilla; esimerkiksi

- liikenteen päästöt vähenevät vuoteen 2020 mennessä 20 % vuoden 1990 tasosta.
- kaupunkiseutujen haja-asutusalueiden väestökehitys; alhaisen asukastiheyden taajama-alueiden osuus kaupunkiseuduilla
- vähittäiskaupan suuryksiköiden ja myymäläkeskittymien sijainti yhdyskuntarakenteessa
- kaavoituksen ja tonttivarannon määrä ja kehittyminen
- rakennuskannasta aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen väheneminen
- energian ominaiskulutuksen muutos kiinteistöissä (kWh/m²)

- korjausvelka vähenee vuoden 2007 tasoon verrattuna ROTI-mittarilla arvioituna; mittaukset tehdään vuosina 2011 ja 2013 (ROTI= rakennetun ympäristön tilan arviointi)

4.1.2

Asuinolot vastaavat ihmisten asumistarpeita ja asuntomarkkinat toimivat

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Monipuolisella, alueellisesti ja laadullisesti kysyntää vastaavalla asuntojen tarjonta parantaa erilaisten väestöryhmien hyvinvointia ja hyvän elinympäristön muodostumista.

- Asuntomarkkinoilla heikossa asemassa olevien tilanne paranee.
- Helsingin seudun kehittäminen vahvistaa kansallista kilpailukykyä.
- Asuntotuotanto ja asuntotonttien tarjonta kasvavat Helsingin seudulla.
- Ikääntyneiden kotona asumisen edellytykset paranevat.

Keskeiset toimenpiteet

I. Helsingin seudun asuntotarjonta vastaa paremmin kysyntää

- Edistetään kaavoitus- ja maapolitiikan välineiden monipuolista käyttöä ja suunnitelmallista maapolitiikkaa kunnissa riittävän, laadukkaan ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon sekä elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamiseksi.
- Asuntotonttien tarjontaa lisätään hallituksen asuntopoliittisen toimenpideohjelman sekä valtion ja Helsingin seudun kuntien yhteistyönä laaditun asunto- ja tonttitarjonnan toimenpideohjelman ja aiesopimuksen mukaisin toimenpitein.
- Helsingin seudun kuntien ja valtion välistä aiesopimusta jatketaan kehyskaudella nykyisen sopimuskauden päätyttyä.
- Asuntotuotannon lisäämiseksi ja rakentamisen jatkuvuuden turvaamiseksi toimitaan yhteistyössä kuntien, rakennuttajien ja rakentajien kanssa.
- Valtion tuki suunnataan etenkin kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon edellytysten paranemiseen Helsingin seudulla.
- Kunnallistekniikka-avustuksilla tehostetaan kuntien yhteistyötä uusien alueiden käyttöönottamiseksi, yhdyskuntarakenteen tiivistämiseksi ja kohtuuhintaisen asuntotarjonnan lisäämiseksi.
- Edistetään hallituksen metropolipolitiikan painopistealueiden ja kärkihankkeiden toteutumista.
- Kaavoituksen ja rakentamisen uusia toteutusmalleja kehitetään erityisesti asuntoalueiden laadun parantamiseksi.
- Lähiöiden toimivuutta ja viihtyisyyttä asuinympäristöinä kehitetään yhteistyössä toteutettavalla lähiöuudistusohjelmalla. Ohjelma kohdistuu kasvukeskuksiin painopisteenä Helsingin seutu.
- Tuetaan lähiöiden sosiaalista eheyttä edistäviä hankkeita ottaen huomioon erityisesti kasvava maahanmuutto.
- Edistetään täydennysrakentamista.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

	2004	2005	2006	2007	2008	Tavoite 2014
Aravavuokrien suhde vapaarahoitteisiin vuokriin yli 100 000 asukkaan kaupungeissa	78 %	78 %	79 %	79 %	77 %	80 %
Aravavuokrien vuosimuutos	2,4 %	2,1 %	2,0 %	3,5 %	3,4 %	Enintään tulojen nousun verran
Vapaarahoitteisten vuokrien vuosimuutos	1,6 %	2,2 %	2,0 %	2,6 %	3,4 %	
Asuntojen hintojen vuosimuutos	7,1 %	6,1 %	8,4 %	6,0 %	0,6 %	
Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen vuosimuutos	3,9 %	2,8 %	3,8 %		-	-
Helsingin seudun koko asuntotuotanto yhteensä	10 700	10 700	9 600	10 100	8 100	12 000–13 000
ARA-tuotannon määrä:						
Helsingin seutu	2 700	1 700	1 100	1 200	1200	4 000
Muut kasvukeskukset	1 400	1 400	1 300	1 200	1200	3 000
Muu maa	1 000	1 000	1 200	900	900	1 000
Enintään 2h+kk asuntojen osuus ARA-tuotannossa (varsinaiset vuokratat ja asumisoikeusasunnot)	44 %	39 %	49 %	40 %	32 %	50 %

2. Asuntomarkkinoiden toimivuutta parannetaan sosiaalista tasa-arvoa painottaen

- Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa toteutetaan tavoitteena puolittaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2011 mennessä.
- Kehitysvammaisten asunto-ohjelmaa toteutetaan tarkoituksena vähentää laitoshoidoa huomattavasti ja tukea aikuisten kehitysvammaisten henkilöiden lapsuudenkodeista muuttoja vuoteen 2015 mennessä tarjoamalla heille laadukkaita asumisratkaisuja.
- Erityisryhmien investointiavustukset kohdennetaan ensisijaisesti lisäämään asuntotarjontaa pitkäaikaisasunnottomille, kehitysvammaisille, mielenterveyskuntoutujille ja muistisairaille vanhuksille.
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus kehittää yhteistyössä kuntien kanssa kuntien asuntostrategioita ja asuinkiinteistöjen suunnitelmallista omistajuutta.
- Yhteistyössä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ja Valtiokonttorin kanssa kehitetään valtion tukemien yhteisölainojen riskienhallintaa.
- Asuntokannan ylläpidon ja korjaamisen valtion tukea kohdistetaan parantamaan rakennusten esteettömyyttä ja ikääntyvien mahdollisuuksia asua kotonaan.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

	2004	2005	2006	2007	2008	Tavoite 2014
Asunnottomien määrä - Yhden hengen talouksia - Perheitä	7 650 360	7 430 360	7 400 300	7 300 310	7 300 310	5 000 200
Kehitysvammalaitoksissa pitkäaikaispaikoilla olevat henkilöt					2 000	1000
Maksuviiveellisten aravalai- nojen pääomat suhteessa lainakantaan (30.9.)			0,33 %	0,34 %	0,36 %	0,30 %
Hissien rakentaminen nykyi- siin asuinkerrostaloihin	146	203	240	247	189	400

4.1.3

Alueidenkäyttö ja rakentaminen vahvistavat elinympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja kulttuuriarvoja

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Elinympäristöjä ja sen ohjausjärjestelmiä kehitetään painottamalla terveellisyttä, turvallisuutta ja kulttuuriarvoja.
- Elinympäristöt ovat sosiaalisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestäviä ja niiden hyvä laatu tukee kansalaisten hyvinvointia ja kansallista kilpailukykyä maan eri osissa.
- Tarjolla on väestön tarpeita ja tavoitteita tukevia monipuolisia ja viihtyisiä elinympäristöjä. Asumisen, palveluiden, työpaikkojen ja virkistyksen alueet ovat toimivia kokonaisuuksia.
- Yhdyskuntien suunnittelussa ja toteutuksessa on otettu huomioon niiden kulttuuri- ja luonnonarvot ja hyödynnetty alueiden omaleimaisuus-, identiteetti- ja vetovoimatekijöitä sekä olemassa olevaa rakennuskantaa ja rakenteita.
- Rakennetun ympäristön toimijoilla on käytössään ajanmukaisia tietoja ja taitoja, jotka parantavat huomattavasti rakennetun ympäristön laatua.
- Terveellisyys, turvallisuus ja muut laatutekijät hallitaan rakentamisessa ja rakennusten käytössä.

Keskeiset toimenpiteet

I. Luodaan edellytyksiä monipuolisille, terveellisille ja turvallisille asuinympäristöille

- Elinympäristön ohjauskeinoja kehitetään sovittamalla yhteen kaavoitusta ja rakentamisen ohjausta. Erityistä huomiota kiinnitetään eri osapuolien yhteistyöhön ja uusien toimintamallien kehittämiseen suunnittelusta toteutukseen saakka.
- Varmistetaan elinympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden välittyminen kaavoitukseen.
- Asemakaavoitusta kehitetään elinympäristön laadun, ilmastonmuutoksen haasteiden ja kaavojen toteutuskelpoisuuden näkökulmasta.
- Osallistutaan elinympäristön laatuun vaikuttavaan eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön.

- Tiivistetään asuin ympäristöjen ja asuntojen suunnittelun ja toteutuksen yhteistyötä.
- Elin ympäristön terveellisyttä parannetaan erityisesti meluntorjuntaa parantamalla.
- Suunnitelmallisen maankäytön ja maapolitiikan hyvän hoidon merkitystä kuntien strategisessa kehittämisessä korostetaan yhteistyö- ja kehittämishankkeilla.
- Kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamista kaavoituksessa ja rakentamisessa tuetaan ohjauksella, inventoinneilla, rakennusperintöportaalin hyödyntämisellä ja ympäristökasvatuksella.

2. Terveellisyys, turvallisuus ja muut laatutekijät hallitaan rakentamisessa ja rakennusten käytössä

- Parannetaan rakennusten rakenteellista turvallisuutta rakennesortumien välttämiseksi ja paloturvallisuutta palokuolemien vähentämiseksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Toteutetaan Valtakunnalliset home- ja kosteustalkoot –toimenpideohjelmaa.
- Rakentamisen ohjauksella, tutkimuksella, seurannalla ja tiedotuksella vahvistetaan rakentamisen laatua ja edistetään rakennusten taloudellista ja joustavaa käyttöä sekä rakennusten ominaispiirteiden säilymistä.
- Suunnittelussa ja rakentamisessa painotetaan toimijoiden vastuuta ja hyvää ammattitaitoa.
- Edistetään uusien välineiden, kuten esimerkiksi tietomallipohjaisen suunnittelun käyttöä rakennussuunnittelussa ja viranomaistoiminnassa.
- Rakentamismääräyksiä kehittämällä parannetaan suunnittelun ja toteutuksen laatua.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

Asukkaiden kokemukset elinympäristöstä; asukaskyselyjen, selvitysten ja barometrien tulokset; asukastyytyväisyys erityyppisillä alueilla
 Elin ympäristön tilan ja muutosten asiantuntijakatsaukset ja -arviot määräajoin
 Elyse- ja Katse-seurantajärjestelmien tiedot kehityssuunnista ja muutoksista
 Kulttuuriympäristöinventointien ja -ohjelmien kattavuus
 Ympäristömelulle altistuneiden asukkaiden määrän muutos
 Haitallisille päästöille altistuvien määrän muutos
 Rakennesortumien määrän muutos

Monipuolinen luonto ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pysäytetty

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen hidastuu ja suotuisa kehitys vakiintuu vuoteen 2016 mennessä.
- Suojelutoimet turvaavat luonnonvaraisten eliölajien ja elinympäristöjen suotuisaa suojelutasoa.
- Suojelun keinovalikoima monipuolistuu ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa painottuvat sopimus pohjaiset ja määräaikaaiset keinot aiempaa enemmän.

Keskeiset toimenpiteet suunnittelukaudella

1. Eliölajiston ja luontotyyppien seurantaan ja uhanalaisuusarviointeihin saadaan riittävät tiedot

- Jatketaan uhanalaisten ja puutteellisesti tunnettujen metsälajien tutkimusohjelmaa (PUTTE) METSO-ohjelman, lajisuojelun sekä lajien uhanalaistarkastelun tietotarpeita varten.
- Kehitetään luonnon monimuotoisuuden valtakunnallista seurantajärjestelmää sekä uhanalaisuuden arvioinnissa tarvittavien tietojen rekisteröintiä ja ylläpitoa.
- Toteutetaan valtioneuvoston periaatepäätöstä Suomen Itämeren suojeluohjelmasta ja varaudutaan muun muassa meristrategiadirektiivin tietotarpeisiin keräämällä tietoa vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuudesta (VELMU) yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on jatkaa inventointeja Suomenlahden ja Pohjanlahden alueella yhteistyössä EU Life+ -rahastosta rahoitettavan FINMARINET -hankkeen kanssa.

2. Ihmisen toiminnasta uhanalaistuneiden lajien ja luontotyyppien säilyminen turvataan

- Jatketaan lajien uhanalaisuuden arviointia.
- Eliölajiston suojelun toteutusohjelman toimet priorisoidaan alueellisesti. Suojelutoimenpiteitä jatketaan kiireellisiä suojelutoimenpiteitä vaativien lajien osalta.
- Seurataan liito-oravakannan kehitystä Suomessa sekä valtakunnallisesti että alueellisesti ja ohjataan tarvittavia suojelutoimenpiteitä seurannan tulosten perusteella.
- Eräiden keskeisten erityisesti suojeltujen lajien – valkoselkätikan, saimaannorpan ja merikotkan – kantojen suotuisaa kehitystä vahvistetaan edelleen suojelutoimilla.
- Saatetaan merkittävimmiltä osin loppuun luonnonsuojelulain luontotyyppien inventoinnit ja niihin perustuvat rajauspäätökset koko maassa.
- Toteutetaan eri toimijoiden kanssa yhteistyössä Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin pohjalta laadittua kansallista toimintasuunnitelmaa uhanalaisten luontotyyppien tilan parantamiseksi.

3. Luonnonsuojeluohjelmat toteutetaan ja luonnonsuojelualueverkoston edustavuutta parannetaan

- Luonnonsuojelualueverkoston täydennetään toteuttamalla muun muassa maankuntakaavoituksessa suojeluun varattuja alueita.
- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden suojelua edistetään valtioneuvoston vuonna 2008 hyväksymän vuoteen 2016 ulottuvan METSO-ohjelman toimenpiteillä.
- Jatketaan säädösvalmisteluprojektia, jossa Metsähallituksen hallinnassa olevat luonnonsuojeluun varatut alueet muodostetaan luonnonsuojelualueiksi mahdollisimman kustannustehokkaasti.
- Kehitetään luonnonsuojelualueverkoston ekologista kestävyyttä ja edustavuutta biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoon kuuluvan suojelualueuetoöohjelman mukaisesti.
- Jatketaan Fennoskandian vihreän vyöhykkeen kehittämistä ja muuta luonnonsuojeluyhteistyötä Luoteis-Venäjällä.

4. Luonnonsuojelualueiden hoitoa kehitetään

- Jatketaan luonnonsuojelualueiden ennallistamista ja hoitoa laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Toteutetaan Natura 2000 -alueiden seuranta, käytön järjestelyjä ja hoitoa.
- Vahvistetaan ekosysteemien hoidon ja ennallistamisen seuranta. Kehitetään ennallistamistoimien vaikutusten arviointia.
- Yksityisten suojelualueiden hoitoa tehostetaan. Alueiden hoidon ja ennallistamisen menettelytavat suhteutetaan suojelun tarkoitukseen, rauhoitusmääräyksiin ja kaikkien osapuolten hyväksymiin hoito- ja käyttösuunnitelmiin.
- Parannetaan suojelualueiden merkintöjen ja opasteiden ylläpitoa ja ajantasaisuutta.

5. Biologisen monimuotoisuuden kansallista toimintaohjelmaa toteutetaan

- Vuosille 2006–2016 laadittua kansallista toimintaohjelmaa toteutetaan yhteistyössä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.
- Vahvistetaan tietämystä luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen tuottamisen ekosysteemipalveluiden merkityksestä.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

Uhanalaisten lajien kokonaistarkastelut 10 vuoden välein sekä valittujen lajien kannan kehitys viiden vuoden välein

Arvio luontotyyppeiden uhanalaisuuden kehityksestä 10 vuoden välein

Luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisaste alueittain

Ajantasaisten hoito- ja käyttösuunnitelmien kattavuus

Maisema-arvot, luonnon virkistyspalvelut ja luontomatkailun edellytykset on turvattu

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu on sovitettu kestäväällä tavalla yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun kanssa.
- Eurooppalainen maisemayleissopimus ohjaa maisemien suojelua, hoitoa ja suunnittelua.

Keskeiset toimenpiteet

1. Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytyksiä parannetaan ja luonnon kestävyys otetaan entistä paremmin huomioon

- Uudistetaan maastoliikennelakia vastaamaan nykyistä muuta ympäristölainsäädäntöä.
- Turvataan jokamiehenoikeudet luonnon virkistyskäytön perustana laatimalla jokamiehen oikeuksien käsikirja, johon kootaan alaan liittyvät säädökset ja ohjeet niiden soveltamiseksi.
- Edistetään kuntien virkistysalueyhteistyötä.
- Luontomatkailun ja luonnon virkistyskäytön kysynnän ja tarjonnan selvityksillä tuotetaan tietoa päätöksenteon tueksi.
- Suomen kansallispuistoverkoston kuuluvien virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta keskeisimpien alueiden jatkuvasti kasvavat kävijämäärät lisäävät alueiden palvelujen ja ylläpidon tarvetta. Niihin panostetaan myös aluetalouden elvyttämiseksi.
- Metsähallitus jatkaa luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten parantamista alueillaan rahoituksensa puitteissa. Valtioneuvoston päättämän luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämisohjelman toimenpiteitä jatketaan.

2. Maisemansuojelua edistetään konkreettisten hankkeiden avulla

- Päivitetään arvokkaiden maisema-alueiden inventoinnit.
- Valmistellaan uusien luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden perustamista tavoitteena yhden alueen perustaminen ja 1–3 hankkeen käynnistäminen vuosittain.
- Edistetään umpeenkasvaneiden perinnebiotooppien kunnostusta ja hoitoa erityisesti maatalouden ympäristötuen avulla.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

Luonnonsuojelualueiden käyttö- ja kävijämäärien kehitys

Yhteenveto Suomen luonnon virkistyskäytön tilasta ja kehityksestä 10 vuoden välein

Maisemanhoitoalueiden lukumäärä

Hoidettujen perinnebiotooppien määrä (maatilat/ympäristötuki – ELYjen hoitokohteet – MH:n hoitokohteet – muut)

Luonnonvarojen kestävä käyttö

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Luonnonvarojen kestävä käyttö turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville mahdollisuudet hyvinvointiin.
- Luonnonvarojen käyttäjät vastaavat osaltaan luonnonvarojen käytön ekologisesta kestävydestä ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamisesta.
- Ekosysteemilähestymistapa on integroitu ihmisten toimintaan ja ekosysteemipalvelujen taloudellinen merkitys elinkeinoelämälle ja kansalaisten hyvinvoinnille on laajalti tiedostettu.

Keskeiset toimenpiteet

1. Luonnon- ja maisema-arvot otetaan huomioon toimialavastuun pohjalta

- Vaikutetaan TEM:n johdolla valmistettavaan mineraali- ja kiviainesstrategiaan niin, että luonnonvarojen kestävä käytön tavoitteet saavutetaan.
- Saatetaan kiviainesten tilinpitojärjestelmä palvelemaan maa-aineslain edellyttämää lupamenettelyä, seurantaa ja alueidenkäytön suunnittelua ja ohjausta siten, että maan keskeisimmät kiviainesten huoltoalueet ovat järjestelmän piirissä 2010-luvulla.
- Tehdään maa-ainestenoton seurantajärjestelmä valmiiksi.
- Sovitetaan yhteen pohjavesien suojeleminen ja maa-ainesten käyttö maakuntakaavoituksessa.

2. Maa-, metsä- ja kalatalous on ekologisesti kestävä

- Vaikutetaan EU-komission maaseudun kehittämisen 2014 suuntaviivojen ja rahoituskehityksen valmisteluun sekä osallistutaan aktiivisesti maaseudun kehittämissuunnitelman 2014 laadintaan.
- Selkeytetään ja uudistetaan nitraattiasetusta.
- Edistetään lannan hyötykäyttöä.
- Toteutetaan METSON ensimmäinen väliarviointi samassa yhteydessä Kansallisen metsäohjelman 2016 (KMO) arvioinnin kanssa.
- Kansallisen metsäohjelman arvioinnissa keskitytään erityisesti ekologisen kestävyden, ekosysteemilähestymistavan ekosysteemipalveluiden sisällyttämiseen kansallisen metsäohjelman periaatteisiin.
- Vaikutetaan kalastuslain kokonaisuusuudistukseen niin, että luonnonvarojen kestävä käytön tavoitteet saavutetaan.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

- Maa-ainesten käytön suhde varantoihin
- Maatalouden typpi- ja fosforitaseet

Ekotehokkuuden lisääminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Ihmisen taloudellinen ja aineellinen toiminta sopeutuu hyödynnettäviin luonnonvaroihin ja luonnon sietokykyyn.
- Selkeiden ympäristötavoitteiden määrittäminen vauhdittaa ympäristötekniikan kehitystä, nopeuttaa uudenaikaisen teknologian käyttöönottoa, luo sille uusia markkinoita sekä edistää ihmisten hyvinvointia.
- Valtioneuvoston huhtikuussa 2008 hyväksymän valtakunnallisen jätesuunnitelman mukaisesti yhdyskuntajätteen määrä vakiintuu 2000-luvun alun tasolle ja jätemäärä kääntyy sen jälkeen laskuun vuoteen 2016 mennessä. Vuonna 2016 yhdyskuntajätteestä kierrätetään materiaalina 50 % ja hyödynnetään energiana 30 %. Rakentamisen jätteistä hyödynnetään vähintään 70 % vuoteen 2016 mennessä.

Keskeiset toimenpiteet

1. Kulutuksen ekotehokkuutta parannetaan

- Uudistetaan kestävän kulutuksen ja tuotannon kansallinen ohjelma ja aloitetaan suunnittelukaudella sen toimeenpano. Materiaalitehokkuuden palvelukeskuksen toimintaa tuetaan. Edistetään kestäviä julkisia hankintoja selvittämällä julkisille hankkijoille suunnatun internet-palvelun toteuttamista ja laatimalla palvelun liiketoimintasuunnitelma.
- Perustetaan tuotelähtöistä resurssitehokkuutta edistävä verkosto kansallisen luonnonvarastrategian toimeenpanemiseksi.
- Toteutetaan ympäristöinnovaatiopaneelin toimintasuunnitelmaa.
- Tarkistetaan kestävän kehityksen strategian painopisteet strategian kokonaisarviointiin pohjalta.

2. Tehostetaan materiaalien käsittelyä ja kierrätystä sekä uudistetaan jätehuoltoa

- Valmistellaan hallituksen esitys uudeksi jätelainsäädännöksi suunnittelukauden alkuun mennessä. Tehdään valtakunnallisen jätesuunnitelman toteutuksen arviointi.
- Vähennetään kaatopaikoille tulevan biojätteen määrää ja lisätään sen hyödyntämistä valtioneuvoston linjauksen mukaisesti. Selvitetään mahdollisuuksia myös muutoin vähentää jätteen määrää ja tehostaa kierrätystä ja valmistellaan siihen tähtääviä ohjauskeinoja.
- Osallistutaan jäteverolainsäädännön uudistamiseen.

Vaikuttavuusindikaattorit ja mittarit

Materiaalien kotimainen loppukäyttö suhteessa talouden kasvuun

Yksityisen kulutuksen ilmastovaikutukset

Jätteiden määrä absoluuttisesti ja suhteessa talouden kasvuun

Jätteiden hyödyntämistä jätelajeittain ja hyödyntämistavoittain

Kaatopaikalle loppusijoitetun jätteen määrän kehitys

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

Itämeren sekä pinta- ja pohjavesien hyvä tila on saavutettu

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Itämeren ja pintavesien rehevöityminen ja sen aiheuttamat haitat vähenevät. Vesiluonnon ja vesialueiden tila paranee.
- Vaarallisten aineiden päästöt eivät aiheuta uhkaa pintavesien ja Itämeren eliöyhteisöille eivätkä ihmisten terveydelle.
- Pohjavesien tila säilyy hyvänä ja paranee siellä, missä ihmisen toiminta on sitä huonontanut.
- Merenkulun ympäristöhaitat vähenevät. Öljy- ja kemikaalikuljetukset sekä suurten öljysatamien toiminta ovat mahdollisimman riskittömiä ja onnettomuuksista aiheutuvat haitat vesi- ja rantaluonnolle mahdollisimman vähäiset. Laittomat ja tahalliset öljypäästöt loppuvat.

Keskeiset toimenpiteet

I. Rehevöitymistä ja haitallisten aineiden vaikutuksia vähennetään

- Toteutetaan vesiensuojelua valtakunnallisten suuntaviivojen, vesienhoitosuunnitelmien ja HELCOM:n Itämeren toimintaohjelman (HELCOM BSAP) sekä valtioneuvoston Itämeri-selonteon mukaisesti.
- Valtioneuvoston päätös vesienhoitoalueiden vesienhoitosuunnitelmista ohjaa toimenpideohjelmien laatimista ja toimenpiteitä pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttamiseksi vuoteen 2015 mennessä.
- Valmistellaan vesienhoitosuunnitelmien tarkistusta toista suunnittelukautta varten ottaen erityisesti huomioon vesien tilaa parantavien toimien kustannus-hyötyanalyysit.
- Pannaan täytäntöön ympäristölaatuormidirektiivin vaatimukset haitallisten aineiden osalta.
- Haja-asutuksen jätevesien käsittelystä annetun asetuksen toimeenpanon ohjausta ja seuranta toteutetaan tehostetusti yhteistyössä alan päätoimijoiden kanssa vuoden 2014 alkuun ulottuvalla siirtymäajalla. Vuoden vaihteeseen mennessä valmistuvat selvitysmiehen ehdotukset asetuksen toimeenpanon tehostamistoimiksi.
- Edistetään toimia typenpoiston tehostamiseksi yhdyskuntajätevesistä. Toimilla pyritään siihen, että yli 10 000 asukkaan jätevedenpuhdistamojen jätevesien typikuormasta vain alle 30 prosenttia kuormittaa rehevöityviä rannikko- ja sisävesiä.
- Ympäristötoilla edistetään asumajätevesien tehokasta yhteiskäsittelyä sekä kunnostetaan ekologisesti huonossa tilassa olevia vesistöjä.
- Vuoteen 2015 mennessä laaditaan EU:n meristrategiadirektiivin edellyttämä toimintaohjelma, johon sisällytetään myös HELCOM:n Itämeren toimintaohjelman ja vesienhoitosuunnitelmien vaatimat toimenpiteet.
- Edistetään Itämeren määrittämistä MARPOL-sopimuksen mukaisesti käymäläjätevesien ja alusten typenoksidipäästöjen erityisalueksi.
- Osallistutaan Itämeren tilan muutosten taloudellisia vaikutuksia selvittävään tutkimushankkeeseen.

2. Pohjavesille aiheutuvia riskejä vähennetään

- Uudet riskitekijät ohjataan pohjavesialueiden ulkopuolelle muun muassa maankäytön suunnittelun sekä eri säädösten lupa- ja ilmoitusmenettelyjen avulla.
- Huolehditaan, että vesienhoidon suunnittelussa selvityskohteiksi nimettyjen pohjavesialueiden veden laatu tutkitaan ja riskialueiksi nimetyillä pohjavesialueilla arvioidaan pohjavesimuodostuman tila. Pohjaveden tilaa parannetaan tapauskohtaisesti muun muassa kunnostamalla.
- Edistetään pohjavesien suojelusuunnitelmien laatimista erityisesti alueilla, jotka eivät ole hyvässä tilassa.
- Tehostetaan pohjavesien tilan seurantaa.

3. Öljyvahinkojen torjuntaa tehostetaan

- Varmistetaan riittävä rahoitus ympäristövahinkojen torjunta-alusten käyttöön ja muun torjuntavalmiuden ylläpitoon.
- Huolehditaan siitä, että ympäristövahinkojen torjunnan tiedolliset ja toiminnalliset valmiudet säilyvät korkeatasoisina. Tehostetaan suurten öljyonnettomuuksien öljyntorjunnan operatiivista johtamista ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken.
- Öljyntorjunnan osaamiskeskus aloittaa toimintansa suunnittelukauden alussa.

4. Kansainvälistä yhteistyötä vesien- ja ympäristönsuojelussa tehostetaan

- Edistetään Suomen vesiosaamisen vientiä ja jatketaan kansallisen vesiohjelman ja Suomen vesialan kansainvälisen strategian täytäntöönpanoa.
- Toteutetaan yhdessä muiden Itämeren maiden kanssa yhteistä Itämeren suojelun toimenpideohjelman (Baltic Sea Action Plan) sen keskeisillä toiminta-alueilla rehevöitymisen vähentämiseksi, vaarallisten aineiden haittojen vähentämiseksi, biodiversiteetin lisäämiseksi sekä merenkulun haittojen vähentämiseksi.
- Edistetään EU:n Itämeren alueen strategian ja sen toimintaohjelman ympäristöpiilarin ja prioriteettialueiden toteuttamista sekä pyritään aktiivisesti osallistumaan lippulaivahankkeisiin.
- Edistetään Pietarin ja muiden lähialueen kaupunkien jätevesien käsittelyä kahdenvälisesti ja kv-rahoituslaitosten sekä pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuusrahoituksen kautta Itämeren ravinnekuormituksen kustannustehokkaaksi vähentämiseksi.
- Edistetään Leningradin alueen maataloudesta, erityisesti sika- ja siipikarjatuotannosta aiheutuvien ravinne- ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä kahden- ja monenkeskisellä yhteistyöllä.
- Edistetään suomalaisen ympäristöteknologian käyttöönottoa Luoteis-Venäjällä.
- Edistetään Suomenlahden suuria infrastruktuurihankkeita koskeva tiedonvaihtoa ja YVA-menettelyjen soveltamista Suomen ja Venäjän välillä.
- Osallistutaan NIB/NEFCO BSAP –rahastoon hankkeiden edistämiseksi erityisesti Luoteis-Venäjällä, Baltiassa ja Puolassa.
- Osallistutaan EU:n naapuruuspolitiikan mukaiseen yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon merialueiden suojelemiseksi.

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Suomen ravinnekuormitus Itämereen

Suomenlahden avomerialueiden näkösyvyys

Erinomaisten ja hyvien alueiden osuuden kasvu vedenlaatuokituksen mukaan

4.4.2

Vaarallisten aineiden ja pienhiukkasten aiheuttamat terveyshaitat vähenevät

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Ihmisten valmistamien, pysyvien, kertyvien ja myrkyllisten aineiden pitoisuudet ympäristössä laskevat yhden sukupolven aikana lähelle nollaa.
- Pienhiukkasten määrä erityisesti taajamissa vähenee alle terveydellisen riskirajan.

Keskeiset toimenpiteet

- Tuetaan EU:n kemikaaliasetuksen (REACH) ja luokitus- ja merkintäasetuksen (CLP) toimeenpanoa ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi.
- Tuetaan vaarallisia kemikaaleja koskevan kansallisen ohjelman ympäristötavoitteiden täysimittaista toimeenpanoa mukaan lukien haitallisten aineiden ympäristöseurantojen tehostaminen, tuotteista aiheutuvien kemikaaliriskien vähentäminen, yritysten ja viranomaisten kemikaalihallintavalmiuksien parantaminen sekä osallistutaan nanomateriaaleista aiheutuvien ympäristöriskien huomioon ottamiseen.
- Seurataan pienhiukkasten vähentämistavoitteiden toteutumista taajamien ilmanlaadun parantamiseksi.
- Hyödynnetään lisääntyntä tietoa vaarallisista ja haitallisista aineista ja niiden vaikutuksista rakentamisessa.
- Vaikutetaan EU:n ilmapäästöjen päästökattodirektiivin tavoiteasetteluun ja siihen liittyvän yhteisötason lainsäädännön kehittämiseen.
- Tuetaan selvityksiä ja koulutusta Suomen lähialueilla esiintyvien vaarallisten aineiden päästöjen ja niiden vaikutusten selvittämiseksi.
- Rahoitetaan ja toteutetaan tärkeysjärjestyksessä pilaantuneiden alueiden kunnostusta.
- Vaikutetaan kansainvälisiin toimiin (mm. YK/ECE:n piirissä) kaukokulkeutuvien vaarallisten aineiden päästöjen vähentämiseksi.

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Pienhiukkasten vuosipitoisuudet taajamien ilmassa
Hengitettävien hiukkasten raja- ja ohjearvojen ylitykset
Hauen elohopeapitoisuudet teollisuuden kuormittamilla alueilla
Torjunta-aineiden myynti

4.4.3

Melun aiheuttamat terveys- ja ympäristöhaitat vähenevät

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Korkeimmille, yli 65 desibelin melutasoille altistuneiden määrä vähenee olennaisesti.
- Päiväajan keskiäänitason yli 55 desibelin melualueilla asuvien määrä on vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 prosenttia pienempi kuin vuonna 2003.
- Uusia korkealle melulle altistavia asunto- tai muita alueita ei oteta käyttöön.

Keskeiset toimenpiteet

- Meluntorjuntatoimet kohdistetaan ensi vaiheessa asuinalueille, joilla päiväajan keskiäänitaso ylittää 65 desibeliä ja alueille, joilla melulle altistuvia on paljon.
- Melua torjutaan erityisesti alueidenkäytön ja liikenteen suunnittelulla. Varmistetaan melun huomioonottaminen asuntojen rakentamisessa ja peruskorjauksessa. Edistetään valtioneuvoston melutason ohjearvoista ja ulkona käytettävien laitteiden melupäästönormien toimeenpanosta ja kehittämisestä antaman päätöksen toimeenpanoa.
- Laajennetaan tietopohjaa melusta ja sen vaikutuksista sekä lisätään meluntorjunnan tutkimusta. Kehitetään melutietojärjestelmää.

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Eri melutasoille altistuvien määrä

Meluntorjuntasuunnitelmat ja melutietojärjestelmän tiedot

Hiljaiset alueet

4.4.4

Valmius toteuttaa ilmastopimuksen pitkän aikavälin tavoitteita

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Kansainvälisen YK:n ilmastopimuksen ja neuvottelujen kohteena olevan Kioton pöytäkirjan jälkeisen sopimusjärjestelmän mukaisesti pyritään vakiinnuttamaan kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheudu vaarallisia häiriöitä ilmastojärjestelmässä.
- Tunnetaan kasvihuonekaasujen vähentämisen mahdollisuudet sekä vähentämiseen liittyvät sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset pitkällä aikavälillä.
- Ilmastonmuutokseen varautumiseen ja sopeutumiseen vaikuttavista tekijöistä on käytettävissä riittävää ajantasaista tietoa.
- Ilmastonmuutokseen varautuminen otetaan huomioon suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Keskeiset toimenpiteet

- Vaikutetaan voimakkaasti siihen, että voidaan sopia globaalisti kasvihuonekaasujen vähentämisen tavoitteista ja toimenpiteistä Kioton pöytäkirjan jälkeiselle ajalle.
- Osallistutaan vuorovaikutteisesti kansainvälisiin ja EU:ssa käytäviin neuvotteluihin ja valmistellaan Suomen tavoitteita ja kantoja niihin.
- Tuetaan seuraavaa sopimuskautta koskevien kansainvälisten neuvottelujen saattamista päätökseen Kööpenhaminan sitoumuksen pohjalta.
- Huolehditaan, että ympäristöministeriön vastuulla olevat Kioton kaudelle sovitut kasvihuonekaasujen vähentämisen toimet toteutetaan ja valmistellaan päivitetyn kansallisen ilmasto- ja energiastrategian toimien toimeenpanoa Kioto-kauden jälkeiselle ajalle.
- Valmistellaan EU:n ilmasto- ja energiapaketin kansallista toimeenpanoa päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla (taakanjako) ja päästökaupan osalta.
- Hankitaan Suomelle päästöyksiköitä yhteistoteutushankkeilla ja valtioiden välisellä päästökaupalla valtioneuvoston hyväksymässä laajuudessa osana kansallisen ilmasto- ja energiastrategian toimeenpanoa.
- Suunnitellaan ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpiteitä osana kansallista sopeutumisohjelmaa.

- Kansainväliset ilmastopoliittien sopimusjärjestelmät ja EU:n ilmastopoliittiset päätökset asettavat raportointivelvoitteita sopimuspuolille ja EU:n jäsenmaille. Kehitetään ilmastopoliittien seuranta- ja välineitä määrällisen ja laadullisen kehityksen tulosten esittämiseksi osana vuotuista suunnittelu- ja seurantaprosessia.
- Toteutetaan ympäristöhallinnon laatimaa ilmastomuutokseen sopeutumisen toimintaohjelmaa osana kansallista sopeutumisohjelmaa.
- Edistetään tuulivoimarakentamisen maakuntakaavoitusta ja tätä palvelevia selvityksiä osana ilmasto- ja energiastrategian ja valtakunnallisten alueidenkäyttövoitteiden toteutumista.

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Kasvihuonekaasupäästöt suhteessa tavoitteisiin
 Uusiutuvien energialähteiden osuus energiatuotannossa
 Energian kokonaiskäyttö suhteessa talouden kasvuun
 Suomen sitoutuminen tuleviin tavoitteisiin Kööpenhaminan sitoumuksen toteuttamiseksi

4.5

EU-yhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön tehostaminen

Maapallonlaajuista kansainvälistä yhteistyötä ohjaavat YK:n kestävän kehityksen toimikunnan (CSD), ympäristö- (UNEP) ja asuinuoyhdyskuntaohjelmien (HABITAT), ympäristösopimusten sekä erityisjärjestöjen sitoumukset. Alueellista yhteistyötä ohjaavat Euroopan unionin, unionin naapuruuspolitiikan ja alueellisten kansainvälisten sopimusten ja järjestöjen, Euroopan talouskomission (ECE), Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD), Arktisen neuvoston (AC), Barentsin Euro-arktisen neuvoston (BEAC), Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) sekä merten suojelukomissioiden (HELCOM, CBSS, OSPAR, IMO) ja Euroopan neuvoston työohjelmat.

Ympäristöministeriön toimialalla on kansainväliset sopimukset muun muassa ilmastosta, otsonikerroksen suojelusta, luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojelusta sekä maiseman hoidosta, jätehuollosta ja kemikaalien käytöstä aiheutuvista ympäristöhaittojen ehkäisemisestä, ympäristövaikutusten arvioinnista, kansalaisten osallistumisesta ja myös alueellisesta ilman-, vesien-, meren- ja ympäristönsuojelusta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Euroopan unionin toiminnassa kestävä kehitys, erityisesti kestävästä tuotanto- ja kulutustavoista valmistuvan ohjelman toimeenpano etenee. Unionin ympäristölainsäädännön toteuttaminen vahvistuu kaikissa jäsenmaissa ja etenee EU:n naapurimaissa uusien toimintasuunnitelmien mukaisesti. Kestävän kulutuksen ja tuotannon edellyttämiä toimia toteutetaan ja sitoutuminen vahvistuu myös maapallonlaajuisessa yhteistyössä.
- Suomen ja EU:n ympäristöyhteistyö Venäjän kanssa etenee suunnitelmallisesti ja tuottaa tuloksia. EU:n ja Venäjän ympäristödialogi vahvistaa ympäristönsuojelun asemaa osana EU:n ja Venäjän taloudellisia suhteita ja neuvoteltavia perussopi-

muksia. Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuus edistää Suomen kannalta tärkeitä investointeja. Kansainvälinen rahoitus Suomen rajan läheisillä alueilla jatkuu.

- EU:n ja Yhdysvaltojen dialogi ilmasto- ja energiapolitiikasta vahvistuu ja vaikuttaa myönteisesti ilmastoneuvottelujen etenemiseen.
- Ympäristökysymysten kansainvälisten hallintajärjestelmien ja ympäristösopimusten välinen synergia kasvaa.

Keskeiset toimenpiteet

1. Ympäristönäkökulma vahvistuu Euroopan unionissa

- Vahvistetaan EU:ssa kaikkien Itämeren maiden yhteisiä tavoitteita ja toimintaa alueelle oleellisissa kysymyksissä.
- Vaikutetaan erityisesti EU:n naapuruusohjelman ja rahoitusinstrumentin, Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuuden sekä EU:n ja Venäjän ympäristödialogin ja sen alaisten työryhmien toimintaan. Varmistetaan, että Lissabonin sopimuksen voimaan tulosta aiheutuvat muutokset EU:n ulkosuhteiden hallinnossa tunnustetaan ja otetaan huomioon ministeriön EU-valmistelussa. Edistetään ympäristötavoitteiden toteutumista EU:n ja Venäjän uudistuvissa perussopimuksissa.
- Valmistaudutaan hyvin ja vaikutetaan siihen, että tulossa olevilla Suomen puheenjohtajuuskausilla (Pohjoismaiden ministerineuvosto 2011, Barentsin ympäristöryhmä 2012–2014 ja Arktisen neuvoston ACAP työryhmä 2011 tai 2012) alueellisten järjestöjen toiminta tukee Suomen ympäristöpoliittisia tavoitteita.

2. Kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpano ja ympäristöhallinto tehostuvat

- Tuetaan UNEPin aseman vahvistamista osana YK:n ympäristöhallintoa ja sen keskipitkän aikavälin strategian toteuttamista. Toimitaan aktiivisesti Rio +20 huipukokouksen valmistelussa.
- Osallistutaan biodiversiteettisopimuksen ja bioturvallisuuspyötkirjan kehittämiseen. Valmistaudutaan arvioimaan luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen hidastuminen vuoteen 2010 ja neuvottelemaan sen jälkeiset tarpeelliset kansainväliset jatkotoimet.
- Huolehditaan kansainvälisten kemikaalisopimusten kehittämisestä ja edistetään elohopeaa koskevan sopimuksen aikaansaamista ja laajentamista myös muihin vastaavan haitan aiheuttaviin aineisiin. Edistetään kansainvälisten kemikaalisopimusten keskinäistä synergiaa.
- Jatketaan yhteistyötä ja tiedonvaihtoa tärkeimpien kehittyvien maiden, kuten Kiinan ja Intian viranomaisten kanssa tuen saamiseksi maapallonlaajuisen ympäristöongelmien ratkaisuille ja ympäristön suojelun edistämiseksi näissä maissa.
- Edistetään yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön sekä Finnpron kanssa suomalaisen ympäristöteknologian ja –osaamisen vientiä EU:n ulkosuhde- ja naapuruusalueilla (Venäjä, Itä- ja Kaakkois-Eurooppa, Välimeri) sekä valikoiduissa kahdenvälisen yhteistyön kohdemaissa (mm. Kiina, Intia, Sambia).

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Ympäristönäkökulman esilläolo Suomen ja EU:n kansainvälisessä yhteistyössä ja ympäristönäkökulman näkyvyys muiden sektorien päätöksenteossa Venäjän kanssa tehtävän ympäristöyhteistyön eteneminen ja kansainvälisen rahoituksen monipuolistuminen Venäjän luoteisalueiden ympäristöongelmien poistamiseksi

Tärkeimpien kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanon eteneminen (osapuolikokousten päätökset) ja synergian eteneminen

4.6

Ohjausvälineiden vaikuttavuus paranee

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Käytössä on luotettavaa tietoa ympäristöasioiden ohjausta ja päätöksentekoa varten sekä ohjaukeinojen ja toimien vaikuttavuudesta ja kustannustehokkuudesta. Ohjaukeinoet monipuolistuvat.
- Ympäristöasiain hallinnon suunnittelu- ja lupamenettelyjen sujuvuus, avoimuus, niiden vaikutusten ennakointi ja oikeusturva ovat tasapainossa.
- Kaavoituksen merkitys maankäytön muutosten ohjauksessa kasvaa. Kaavoituksen ja maapolitiikan välineiden käyttö on aktiivista ja monipuolista erityisesti asuntotuotannon ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä ympäristötavoitteiden turvaamiseksi.
- Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen ohjaukseen sekä maankäytön ja liikenteen yhteensovittamiseen liittyvät välineet ovat toimivia.
- Rantarakentamisen suunnitelmallisuus lisääntyy niin, että vähintään 70 % (nyt 60 %) rantarakentamisesta suuntautuu kaavoitetulle alueelle.
- Ympäristölupajärjestelmä on ympäristön laadun parantumisen ja asiakkaiden kannalta tehokas ja toimiva. Lupien käsittelyajat ovat kohtuulliset. Lupien toteutumisen valvonta on riittävä.
- Tieto ympäristövaikutuksista ohjaa suunnittelua päätöksentekoa ja toimintaa.
- EU:n rakennerahastojen vuoteen 2013 jatkuvan ohjelmakauden toimenpiteet ja muu EU-rahoitus edistävät ympäristötavoitteita.

Keskeiset toimenpiteet

I. Lainsäädännön toimivuus ja ajantasaisuus varmistetaan

- Säädosvalmistelun laatua, suunnitelmallisuutta ja vaikutusarviointia parannetaan. Lainsäädännön toimivuutta ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan suunnitelmallisesti.
- Valmistellaan kuntarakenteen muutosten mahdollisesti edellyttämät lainsäädännön uudistukset.
- Kehitetään ympäristölupajärjestelmää lähtökohtana käsittelyn keventäminen ja yksinkertaistaminen sekä sähköisen käsittelyn tehokas hyödyntäminen. Muutoksen toteutuksessa turvataan samalla riittävä asiantuntemus, alueellisten ja paikallisten olojen tuntemus, asiakkaiden ja kansalaisten oikeusturva ja vaikutusmahdollisuudet sekä korkea ympäristönsuojelun taso.
- IE (teollisuus päästö) -direktiivin täytäntöönpanolla tehostetaan parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevaa sääntelyä.
- Valmistellaan ehdotus valvonnan maksullisuudesta.
- Toteutetaan kaupan sijainnin ohjauksen kehittämistä edellyttävät MRL:n ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden muutokset.

- Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden ja tarkistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden välittyminen maakuntakaavoitukseen ja kuntien kaavoitukseen varmistetaan sekä edistetään tavoitteiden toteuttamista valtion viranomaisten toiminnassa.
- Toteutetaan YVA-lainsäädännön toimivuuden arviointi suunnittelukauden alkupuolella.
- Hallituksen esitys jätealan lainsäädännön kokonaisuudistuksesta on tarkoitus antaa eduskunnalle vuonna 2010. Lain täytäntöönpanoon valmistaudutaan suunnitelmallisesti yhteistyössä täytäntöönpanosta vastaavien keskeisten tahojen kanssa.

2. Ohjausvälineiden suunnitelmallista käyttöä edistetään

- Ympäristölainsäädäntö on keskeisin ohjauskeino kansallisten ja kansainvälisten ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa ja sen ajantasaisuutta arvioidaan systemaattisesti.
- Varaudutaan sektoritutkimusyhteistyön vahvistamiseen valmisteilla olevien ohjelmakohtaisten tutkimusagendojen puitteissa. Vuoden 2009 marraskuussa toimintansa aloittanut luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymä tehostaa maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonalan tutkimuslaitosten yhteistyötä.
- Kehitetään julkisten ja yksityisten tahojen välistä yhteistyötä maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa. Tuotetaan ja välitetään tietoa ja kokemuksia kaavoituksen, rakennussuunnittelun sekä toteutuksen uusista toimintamalleista.
- Edistetään vuorovaikutteisen ja vaikutuksia ennakoivan toimintatavan käyttöä alueidenkäytön suunnittelussa ja yhdyskuntien kehittämisessä.
- Kehitetään välineitä maankäytön ristiriitatilanteisiin ja valitusten vähentämiseksi.
- Edistetään kaavaohjauksen keinoin rantojen kaavoitusta ja arvioidaan rantarakentamisen ohjausperiaatteiden ajantasaisuus. Rantojen kaavoituksen edistyttyä rantarakentamisen poikkeamislupien toimivalta siirretään kuntiin.
- Päivitetään kaupan sijainnin ohjaukseen liittyvät oppaat ja ohjeistus.
- Hankkeiden YVA-menettely ja tapauskohtaiset YVA -päätökset ovat valtakunnallisesti laadukkaita ja yhteysviranomaisen tehtävät yhtenäisesti hoidettuja. Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi on kytketty osaksi hallinnonalojen toimintaa ja arviointia edistetään kulutuksellajalla ohjauksella. Perustetaan tapauskohtaisten YVA-päätösten seurantajärjestelmä.
- Kehitetään ja edistetään tuulivoimarakentamisen kaavoitusta ja tätä koskevaa ohjausta.
- Perustetaan tapauskohtaisten YVA-päätösten seurantajärjestelmä. Edistetään eri hallinnonaloilla valmisteltavien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointeja koulutuksella ja ohjauksella.
- Parannetaan rakentamismääräysten ja -ohjeiden käyttökelpoisuutta ja ajanmukaisuutta ottaen huomioon muun muassa eurooppalaisten standardien kehitys.
- Rakennusvalvontaa ja siihen liittyvää sähköistä asiointia kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiseksi.
- Alueidenkäytön, rakentamisen ja rakennuskannan seurantajärjestelmiä kehitetään ja hyödynnetään.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

- Lainsäädännön vaikuttavuuden arviointi
- Maapoliittisten keinojen käytön kehitys
- Tonttien saatavuuden kehitys
- Lupien käsittelyaikojen kehitys
- Valitusten ja oikaisukehotusten määrän, sisällön ja menestymisen kehitys
- Rakennusvalvonnan asiakastytyväisyys

4.7

Laadukas ympäristöhallinto

Uudistetun aluehallinnon toiminta vakiintuu suunnittelukauden alkupuolella. Ympäristöministeriö vastaa omalla toimialallaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELYt) ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueiden ja aluehallintovirastojen (AVIt) ympäristöluvut -vastuualueiden tulosohjauksesta ja niiden voimavaroista.

Valtionhallinnon tuottavuustavoitteiden toteuttaminen jatkuu vuoteen 2015 asti. Ympäristöhallinnon ensimmäisen tuottavuusohjelman mukaiset hankkeet on sopeutettu vastaamaan uuden aluehallinnon rakenteita. Uusi ympäristölupajärjestelmä otetaan käyttöön suunnittelukauden alkupuolella. Luonnonsuojeluhallintoa koskevan tuottavuushankkeen toimeenpano viivästyy jonkin verran suunnitellusta. Ympäristöhallinnon tuottavuustavoitteet yhteen sovitetaan valtion aluehallinnon kokonaisuuteen ja huolehditaan, että tehtävien hoidon edellyttämät välttämättömät voimavarat tulevat turvatuksi siitä huolimatta, että AVI-virastoihin ja ELY-keskuksiin kohdistuu uusia vähennystavoitteita. Toiminnan tehokkaan alkuunlähden turvaamiseksi henkilöstön vähennystavoitteet on myöhennetty vuoteen 2015 ulottuvan kauden loppuvuosiin.

Toiminnan tavoitteet

- Ympäristöhallinnon palvelukyky on hyvä ja sen toiminta on vaikuttavaa. Hallinnon alan virastot ja aluehallinto toteuttavat hyvässä yhteistyössä palvelutehtävänsä tehokkaasti ja laadukkaasti ja kansalaisten kohtelu on yhdenvertaista. Yhteistyö ja verkostoituminen sekä aluehallinnon uusien virastojen sisällä että muiden hallinnonalojen ja alueen toimijoiden kanssa tiivistyy.
- Ympäristöhallinnon toiminta on avointa, vuorovaikutteista ja ammattitaitoisesti johdettua. Sillä on osaava, hyvinvoiva ja tuloksellista työtä tekevä henkilökunta. Virastot ovat haluttuja työpaikkoja.
- Laadukkaat, kustannustehokkaat, tietoturvalliset ja organisaatorajojen yli toimivat tietojärjestelmät, tietovarannot ja sähköiset palvelut tukevat ympäristöhallinnon toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista.

Keskeiset toimenpiteet

I. Tehokas hallinto ja laadukkaat palvelut

- Ministeriön uudistettu strategia ohjaa toimintaa. Se pannaan toimeen muun muassa tulosohjauksen ja tulosjohtamisen keinoin sekä vaikuttamalla muihin toimiin ja yhteistyötahoihin.
- Ympäristöhallinnon ohjaus perustuu selkeään tavoitteiden asettamiseen ja toiminnan tuloksista ja vaikutuksista raportointiin.

- ELYjen ja AVIen strategista ohjausta kehitetään yhdessä TEM:n ja VM:n kanssa. Ympäristöministeriö huolehtii ELYjen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueiden toiminnallisesta ohjauksesta. Toiminnallisen ohjauksen roolia ja menettelytapoja tarkistetaan ja ohjauskeinoja monipuolistetaan.

2. Suunnitelmallinen henkilöstöpolitiikka ja hyvinvoiva henkilöstö

- Henkilöstövoimavaroja johdetaan suunnitelmallisesti turvaten asianmukaiset voimavarat strategisille painopistealueille. Ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla vauhdutetaan suunnittelukauden voimakkaaseen henkilöstön vaihtuvuuteen.
- Ympäristöhallinnon virastot varmistavat suunnitelmallisella osaamisen kehittämislä, että niillä on osaavaa ja ammattitaitoista henkilöstöä tulevaisuudessa. Jokaisella on velvollisuus pitää huolta omasta osaamisestaan ja ammattitaidostaan. Työssä kehittymistä tuetaan työuran eri vaiheissa.
- Rekrytoinneilla vahvistetaan strategisten painopistealueiden monipuolista osaamista.
- Henkilöjohtamista vahvistetaan esimiesvalmennuksella.
- Tietoteknisissä uudistuksissa huolehditaan henkilöstön kouluttamisesta.
- Ympäristöhallinnon virastot toteuttavat henkilöstösuunnitelmiaan voimavarojen kohdentamiseksi strategisille painopistealueille ja asetettujen tuottavuustavoitteiden saavuttamiseksi. Henkilöstöraportointia kehitetään henkilöstösuunnitelmien seurannan tueksi.
- Palkkausjärjestelmien toimivuutta ja vaikutuksia seurataan. Tulospalkkauksen käyttöön ottoa selvitetään.

3. Toimintaa tukevat sähköiset palvelut ja tiedon hallinta

- Ympäristöhallinnon ydintoimintoja kehitetään uudistamalla yli organisaatorajojen ulottuvia prosesseja ja niitä tukevaa tietotekniikkaa sekä lisäämällä sähköisten palveluiden osuutta.
- Ympäristöhallinnon tietovarantoja ja niihin liitettyjä sähköisiä palveluita ja raportointimahdollisuuksia kehitetään vastaamaan hallinnon, kansallisten ja kansainvälisten asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeita. Tietovarantojen laajalla hyödyntämisellä parannetaan viestinnän, tutkimuksen ja palvelujen vaikuttavuutta ja toiminnan ohjausta.
- Viestinnälliset verkkopalvelut (ym.fi, syke.fi, ara.fi) ja teemakohtaiset palvelukokonaisuudet (rakennettu ympäristö, ympäristöasiat) uudistetaan asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeita vastaaviksi.
- Tiedon hallinnan johtaminen, ohjaus ja palvelutuotanto järjestetään ympäristöhallinnon toiminnan tarpeiden mukaisesti ja poikkihallinnollinen yhteistyö huomioon otettuna.
- Ympäristöhallinto ottaa käyttöön valtion yhteisiä perustekniikkapalveluja, sähköisten palveluiden tukipalveluita ja muita tietotekniikkapalveluja sekä osallistuu näiden kehittämiseen.

Avoin, aktiivinen ja ennakoiva viestintä

Toiminnan tavoitteet

- Viestintä tukee ympäristöministeriön strategisten tavoitteiden toteutumista.
- Viestintä vahvistaa ympäristöhallinnon sidosryhmien valmiuksia keskustella luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyvistä asioista, osallistua päätöksentekoon sekä toimia paremman elinympäristön puolesta.
- Sisäinen viestintä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja yhteisten tavoitteiden sisäistämistä

Keskeiset toimenpiteet

1. Viestintä edistää ympäristöhallinnon keskeisiä strategisia päämääriä

- Viestinnän ennakoivuutta, aktiivisuutta ja vaikuttavuutta vahvistetaan suunnitellulla viestinnällä ja viestintävälineiden valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota vaikuttavuuteen, kustannustehokkuuteen, ymmärrettävyyteen ja havainnollisuuteen.
- Asiantuntijoita kannustetaan osallistumaan julkiseen keskusteluun.

2. Kehitetään viestintäyhteistyötä hallinnonalan virastojen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä aluehallintovirastojen kanssa.

- Luodaan toimiva yhteistyö- ja ohjausmalli ELY-keskusten ja AVI-virastojen viestintätoimintojen kanssa sekä tiivistetään viestintäyhteistyötä niitä ohjaavien ministeriöiden kanssa.

3. Lisätään yhteisöllisyyttä

- Otetaan käyttöön yhteisöllisyyttä tukevia sisäisen viestinnän keinoja sekä vahvistetaan olemassa olevia käytäntöjä.

4. Panostetaan sähköiseen viestintään

- Viestinnässä kehitetään sähköisiä välineitä ja julkaisukanavia sekä vähennetään asteittain paperisia viestintäkanavia ja painosmääriä.
- Toteutetaan verkkopalvelu-uudistus, jolla luodaan kaikkia keskeisiä sidosryhmiä palvelevat verkkopalvelukokonaisuudet.

Hallinnonalan voimavarat 2011–2014

Henkilöstöllä ja sen kehittämisellä on ympäristöministeriön hallinnonalan tulosten kannalta erittäin keskeinen ja kasvava merkitys muun toiminnallisen rahoituksen vähäisyyden takia. Ympäristöhallinnon aluehallinnon virastojen toimintamenot siirtyivät työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön hallinnonaloille uuden valtion aluehallinnon aloittaessa vuonna 2010 ja niiden riittävyden turvaaminen on edelleen välttämätöntä.

Toimintamäärärahoissa on otettu huomioon ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuustavoitteiden edellyttämät henkilöstövähennystavoitteet, joihin vuoden 2009 loppuun saakka sisältyi myös aluehallinnon osuus. Tuottavuusvaikutukset on kohdennettu virastoittain alustavasti ja jako tarkentuu tuottavuusohjelman hankkeiden etenemisen myötä.

Kokonaishenkilötyövuosien määrä ympäristöministeriön hallinnonalalla vuonna 2009 oli 2 725 henkilötyövuotta. Tästä oli 2 349 henkilötyövuotta palkattuna toimintamäärärahoilla ja loput lähes 380 henkilötyövuotta alueellisissa ympäristökeskuksissa muulla ulkopuolisella rahoituksella, kuten työ- ja työllisyysmäärärahoilla, EU-rahoituksella tai muulla projektirahoituksella. Metsähallituksessa ympäristöministeriön toimialueen julkisissa hallintotehtävissä oli lisäksi yhteensä 326 henkilötyövuotta. Aluehallinnon uudistuksen myötä siirtyi ympäristöministeriön hallinnonalalta vuoden 2010 alussa edellä mainituista noin 1 760 henkilötyövuotta työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön hallinnonaloille. Ympäristöministeriön hallinnonalan henkilöstömäärä on siten suunnittelukauden alussa Metsähallituksen luontopalvelut mukaan lukien noin 1 290 henkilötyövuotta ja suunnittelukauden lopulla arviolta 1 230 henkilötyövuotta.

Ympäristöministeriön hallinnonalan talousarviorahoituksen kehitys 2008–2013 suunnittelukaudella:

Milj. euroa	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Peruslaskelma	396,2	325,9	306,8	248,2	235,3	234,4
Kehysehdotus			352,8	299,6	290,1	291,3

Hallinnonalan toiminnan kehittämisen edellyttämiä lisärahoitustarpeita on ehdotettu muun muassa ympäristötöihin ja haja-asutusalueiden vesiensuojelun tukemiseen, Itämerirahoitukseen, ilmasto- ja energiastrategian toimeenpanoon, tuulivoimatuotannon kaavoitukseen, biodiversiteettiseurantoihin, korjaus- ja energia-avustuksiin, EU:n Life-rahoitusvälineen kansalliseen rahoitukseen, kansallispuistojen palvelujen turvaamiseen, verkkouudistukseen ja sähköisiin palveluihin. Peruslaskelman määrärahatason aleneminen kehyskaudella aiheutuu erityisesti korjausrakentamiseen liittyvien elvytystoimenpiteiden loppumisesta.

Asuntotoimen menot, lukuun ottamatta pääosin korjaus- ja energia-avustuksia, rahoitetaan talousarvion ulkopuolisesta valtion asuntorahastosta. Asuntorahaston valtuuksien ja menojen tasoon suunnittelukaudella vaikuttaa merkittävästi taloudellisen tilanteen, työllisyyden sekä rakennussektorin kehitys.

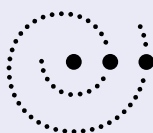
Asuntorahastosta arvioidaan tuloutettavan valtion talousarvioon suunnittelukaudella noin 160–180 milj. euroa vuosittain nykyisillä laskentaperusteilla.

Toiminta- ja taloussuunnitelman lisäksi on laadittu erilliset tarkemmat perustelut suunnittelukauden keskeisistä menopaineista samoin kuin talousarvion ulkopuolisesta asuntorahastosta rahoitettavasta toiminnasta sekä rahaston kassavirta-arvio vuosiksi 2010–2014.

KUVAILEHTI

<i>Julkaisija</i>	Ympäristöministeriö Hallintoyksikkö	<i>Julkaisu-aika</i> Kesäkuu 2010		
<i>Tekijä(t)</i>	Ympäristöministeriö			
<i>Julkaisun nimi</i>	Ympäristöministeriön hallinnonalan keskeiset tavoitteet ja tehtävät vuosina 2011–2014			
<i>Julkaisusarjan nimi ja numero</i>	Ympäristöministeriön raportteja 14/2010			
<i>Julkaisun teema</i>				
<i>Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut</i>				
<i>Tiivistelmä</i>	Ympäristöministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosiksi 2011–2014 sisältää yhteenvedon tärkeimmistä tavoitteista ja painotuksista sekä niiden edellyttämistä voimavaroista lähivuosina. Siinä on käsitelty toimintaympäristön haasteita ympäristöministeriön toimialalla. Niiden pohjalta on asetettu suunnittelukaudelle tehtävälueittain yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja esitetty keskeisiä toimenpiteitä tavoitteisiin etenemiseksi.			
<i>Asiasanat</i>	ympäristöministeriön hallinnonala, asuminen, yhdyskunnat, rakennettu ympäristö, luonnon monimuotoisuus, ekotehokkuus, ympäristönsuojelu, ympäristöhallinto, toimintaympäristö, visio, toiminta-ajatus, yhteiskunnallinen vaikuttavuus, tavoite, toimenpide, vaikuttavuusindikaattori, henkilöstö, määrärahakehitys, peruslaskelma			
<i>Rahoittaja/ toimeksiantaja</i>	Ympäristöministeriö			
		ISBN 978-952-11-3765-5 (PDF)		ISSN 1796-170X (verkkoj.)
	<i>Sivuja</i> 35	<i>Kieli</i> suomi	<i>Luottamuksellisuus</i> julkinen	<i>Hinta (sis. alv 8 %)</i>
<i>Julkaisun myynti/ jakaja</i>	www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja			
<i>Julkaisun kustantaja</i>	Ympäristöministeriö			
<i>Painopaikka ja -aika</i>	Helsinki 2010			

Ympäristöministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosiksi 2011–2014 sisältää yhteenvedon tärkeimmistä tavoitteista ja painotuksista sekä niiden edellyttämistä voimavaroista lähivuosina. Siinä on käsitelty toimintaympäristön haasteita ympäristöministeriön toimialalla. Niiden pohjalta on asetettu suunnittelukaudelle tehtävälueittain yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja esitetty keskeisiä toimenpiteitä tavoitteisiin etenemiseksi.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT